

УНИВЕРЗИТЕТ У НОВОМ САДУ ПРИРОДНО-МАТЕМАТИЧКИ ФАКУЛТЕТ ДЕПАРТМАН ЗА МАТЕМАТИКУ И ИНФОРМАТИКУ

Mašinsko učenje: Određivanje jezika dokumenta Projekat iz predmeta Veštačka inteligencija

Ime i prezime: Tamara Gogić

Sadržaj

vod	3
iprema podataka	
naliza podataka	
1 O SMO klasifikatoru	
2 Primena SMO klasifikatora uz korišćenje CharacterNGramTokenizer-a	8
3 Primena SMO klasifikatora uz korišćenje NGramTokenizer-a	
4 Primena SMO klasifikatora uz korišćenje WordTokenizer-a	
5 Primena SMO klasifikatora uz korišćenje Alphabethic Tokenizer-a	
ıključak	

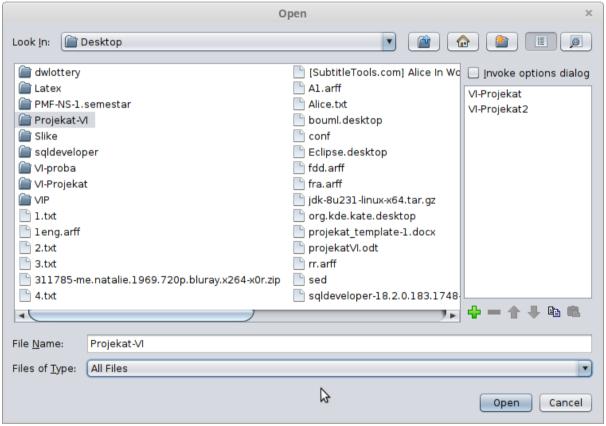
1. Uvod

U ovom projektu prikazano je rešavanje problema određivanja jezika dokumenta na osnovu sadržine tekstualnog dokumenta korišćenjem metoda mašinskog učenja (klasifikacije). Korišćeni podaci su preuzeti sa sajta https://rs.titlovi.com/?v=1. U pitanju su prevodi različitih filmova na 5 različitih jezika. Za rešavanje i analizu ovog problema korišćen je alat Weka.

2. Priprema podataka

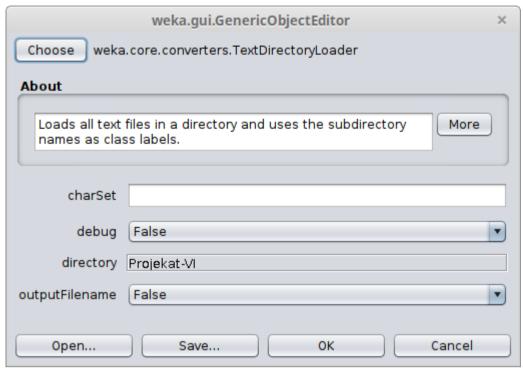
Korišćeni podaci preuzeti su kao .srt fajlovi. Za konvertovanje ovih fajlova u .txt format korišćen je online konverter https://subtitletools.com/. Zatim je od tih tekstualnih fajlova konstruisan .arff fajl uz pomoć ugrađenog konvertera u alatu Weka TextDirectoryLoader. ARFF format je osnovni format za predstavljanje tekstualnog zapisa skupa korišćenih podataka, koji na početku ima zaglavlje (header) s nazivom relacije i opisom atributa, a u nastavku obučavajuće primere (instance) u CSV (Comma Separated Values) formatu. U nastavku je opisan detaljan postupak konstruisanja .arff fajla.

U okruženju *Weka Explorer* potrebno je odabrati polje *Open file*, nakon čega će se otvoriti prozor (Slika 2.1) u kom je potrebno odabrati folder sa potrebnim podacima. U tom folderu tekstualni fajlovi su organizovani u poddirektorijume čija imena predstavljaju klase. Takva organizacija fajlova je neophodna za uspešno korišćenje gore navedenog konvertera.

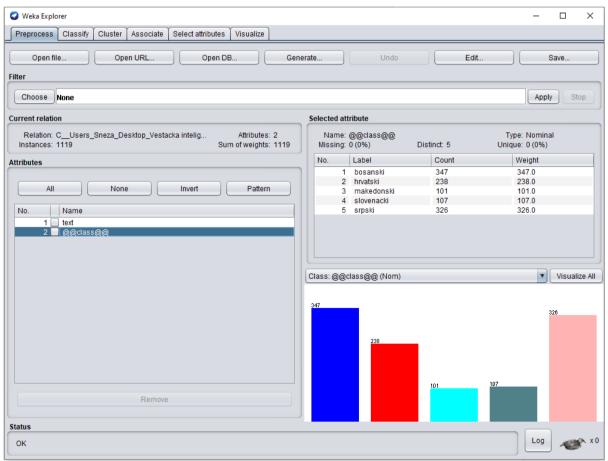
Slika 2.1

Nakon toga će se otvoriti prozor *weka.gui.GenericObjectEditor* (Slika 2.2). Klikom na dugme *Choose* otvoriće se padajući meni iz kog je potrebno odabrati konverter *TextDirectoryLoader*. U polju *directory* je potrebno odabrati folder sa podacima.

Slika 2.2

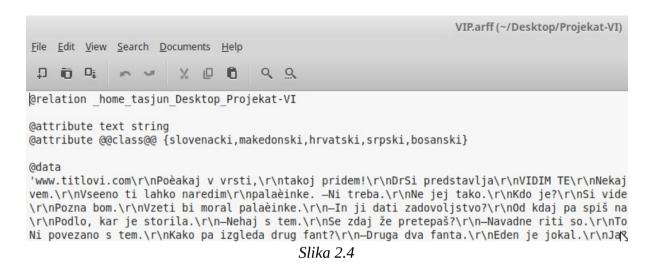
Nakon klika na dugme *OK* Weka će izgenerisati traženi .*arff* fajl i prikazati podatke (Slika 2.3).

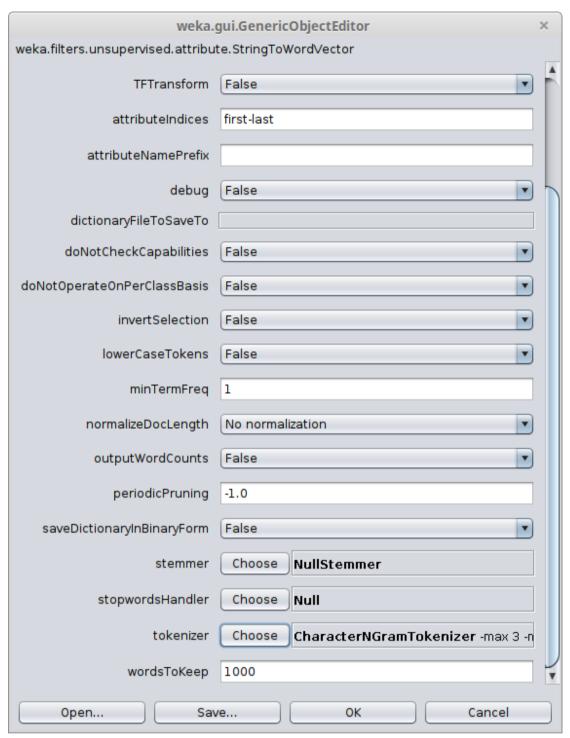
Slika 2.3

U odeljku *Preprocess* nalaze se osnovne informacije o .*arff* fajlu kao što su nazivi i broj klasa koje sadrži, kao i koliko instanci koja klasa sadrži. Ukupan broj instanci je 1119 od kojih klasi slovenački pripada 107, klasi makedonski 101, klasi hrvatski 238, klasi srpski 326 i klasi bosanski 347. Sa dijagrama se vidi da podaci nisu izbalansirani. Nebalansiranost bolje oslikava realnu situaciju.

Klikom na dugme *Save* možemo sačuvati izgenerisani .*arff* fajl. Ovaj fajl (Slika 2.4) sadrži dva atributa. Prvi predstavlja tekst dokumenta tipa string, a drugi predstavlja klasu tj. jezik tog dokumenta i taj atribut je nominalni sa mogućim vrednostima: srpski, bosanski, hrvatski, makedonski, slovenački. Ispod ključne reči @data navedene su instance skupa podataka. Jedna instanca predstavlja vrednosti atributa odvojene zarezom.

Pošto klasifikator SMO ne radi sa podacima tipa string potrebno je uz pomoć filtera StringToWordVector transformisati iste u vektore. Klikom na dugme Choose potrebno je odabrati filters zatim unsupervised, zatim attributes, a onda iz liste filtera odabrati StringToWordVector. Klikom na odabrani filter otvoriće se prozor na slici Slika 2.5. Ovaj filter konvertuje string atribute u skup atributa (numeričkog tipa) koji predstavljaju pojave reči (u zavisnosti od odabranog tokenizatora) u tekstu sadržanom u stringovima koji predstavljaju vrednosti atributa. Postoje četiri tokenizatora: AlphabethicTokenizer, WordTokenizer, NGramTokenizer i CharacterNGramTokenizer. Tokenizacija je izdvajanje tokena iz teksta. Svaki tokenizator ima svoj definisani način za određivanje tokena. Ukoliko se odabere *AlphabethicTokenizer* tokeni će biti samo neprekidne sekvence simbola engleskog alfabeta. Ukoliko se odabere WordTokenizer tokeni će biti reči iz teksta koje se prepoznaju na osnovu predefinisanih delimitera. Po default-u delimiteri su: ..;:"()?!. Ukoliko se odabere NGramTokenizer tokeni će biti konstruisani na osnovu kombinacija susednih reči, a ukoliko se odabere CharacterNGramTokenizer tokeni će biti konstruisani na osnovu kombinacija susednih karaktera. Pošto NGramTokenizer radi sa rečima tu je takođe moguće definisati delimitere. Za ova dva tokenizatora je moguće definisati koje dužine tokena će se razmatrati. Ta dužina se meri u gram-ima s tim što za NGramTokenizer gram predstavlja reč, dok za CharacterNGramTokenizer gram predstavlja jedan karakter. Moguće je podesiti NGramMaxSize (po default-u 3) i NGramMinSize (po default-u 1) koji predstavljaju maksimalan i minimalan broj gram-a od kojih token može biti konstruisan. Tokeni dužine jednog gram-a se nazivaju unigram, dva gram-a bigram, tri gram-a trigram, itd. Svaki od tokenizatora se može odabrati klikom na dugme Choose kod opcije tokenizer u prozoru na slici Slika 2.5. Pored opcije tokenizer moguće je podešavanje i nekih drugih parametara, ali koristiće se njihove default vrednosti u ovom projektu. Ukoliko se dva puta klikne na odabran tokenizator otvoriće se prozor u kom se mogu menjati parametri. Kada se odabere tokenizator, klikom na dugme Apply primenjuje se filter na skup podataka i shodno odabranom tokenizatoru, dobiće se novi atribute.

Slika 2.5

3. Analiza podataka

3.1 O SMO klasifikatoru

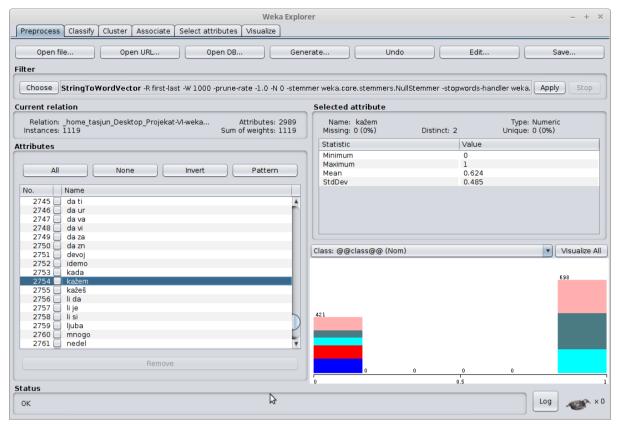
Support Vector Machines (SVM) razvijene su za probleme binarne klasifikacije, mada su proširenja tehnike napravljena da podrže probleme klasifikacije više klasa i problema regresije. SVM je razvijen za numeričke ulazne podatke, mada će automatski pretvarati nominalne vrednosti u numeričke vrednosti. Ulazni podaci se takođe normalizuju pre upotrebe. SVM radi tako što pronalazi liniju koja najbolje razdvaja podatke u dve grupe. Ovo se vrši pomoću procesa optimizacije koji uzima u obzir samo one podatke u skupu podataka za trening koji su najbliži liniji koja najbolje odvaja klase. U skoro svim problemima, ne može se nacrtati linija radi urednog odvajanja klasa, pa se oko linije dodaje margina kako bi se ublažilo ograničenje, dozvoljavajući da se neki slučajevi pogrešno klasifikuju, ali omogućuju bolji opšti rezultat. Konačno, nekoliko skupova podataka može se odvojiti samo ravnom linijom. Ponekad je potrebno obeležiti liniju sa zavojima ili čak poligonalnim oblastima. To se postiže SVM projekcijom podataka u prostor veće dimenzije kako bi se crtale linije i predviđale. Različita jezgra mogu se koristiti za kontrolu projekcije i količine fleksibilnosti u odvajanju klasa. U ovom projektu će se koristiti SMO algoritam koji predstavlja specifični algoritam efikasne optimizacije koji se koristi u okviru SVM implementacije, a koji se zalaže za sekvencijalnu minimalnu optimizaciju. SMO koristi heuristiku da bi podelio problem treniranja podataka na manje probleme koji se mogu analitički rešiti. Da li dobro funkcioniše ili ne, u velikoj meri zavisi od pretpostavki koje stoje iza heuristike. Obično u značajnoj meri ubrzava treniranje podataka.

U alatu Weka, u odeljku *Classify*, klikom na dugme *Choose* prikazaće se klasifikatori organizovani u podfoldere foldera *classifiers*. SMO klasifikator može se naći u podfolderu *functions*. Način testiranja koji će se koristiti prilikom učenja SMO klasifikatora je kros-validacija (cross-validation). Način testiranja se takođe može odabrati u odeljku *Classify* pod delom *Test options*. Broj foldova koji će se koristiti je broj po default-u ti. 10.

Kros-validacija u prvom koraku deli skup podataka u k podskupova približno iste veličine. U drugom koraku, jedan podskup se izdvoji za testiranje, ostali za obučavanje. Postupak se ponavlja za svih k podskupova. Standardni metod je stratifikovana validacija u 10 foldova. U praksi se pokazalo da ovaj izbor daje najbolje rezultate i za to postoje neki teorijski dokazi. Stratifikovana kros-validacija obezbeđuje da se u svakom delu (fold) nalazi odgovarajuća proporcija podataka.

3.2 Primena SMO klasifikatora uz korišćenje CharacterNGramTokenizer-a

CharacterNGramTokenizer radi tako što se zadaju NGramMinSize i NGramMaxSize parametri. Na osnovu vrednosti tih parametara se konstruišu tokeni dužina koje su u tom opsegu. Na primer, ukoliko imamo string "Quick Fox" i odaberemo parametre NGramMinSize=1 i NGramMaxSize=2 tokeni će biti: [Q, Qu, u, ui, i, ic, c, ck, k, "k", "", "F", F, Fo, o, ox, x]. CharacterNGramTokenizer daje najbolje rezultate za parametre NGramMinSize=6 i NGramMaxSize=6. Na slici (Slika 3.2.1) prikazan je rezultat primene ovih parametara. Filtriranjem od jednog string atributa dobijeno je 2989 numerickih atributa. U delu *Attributes* može se videti lista svih tih atributa. Ukoliko se klikne na neki od njih, u delu *Selected attribute* mogu se videti minimalna (Minimum), maksimalna (Maximum), srednja (Mean) vrednost i standardna devijacija (StdDev) tog atributa. Sa dijagrama se može primetiti da je token ' kažem' zastupljen u 698 instanci (u jezicima bosanski, hrvatski i srpski), dok se ne pojavljuje u 421 instanci (u jezicima slovenački, makedonski, bosanski, hrvatski i srpski).

Slika 3.2.1

Nakon ovakvog filtriranja podataka, nad njima se poziva SMO klasifikator sa default parametrima koji daje rezultate na slici Slika 3.2.2. Tu se vidi da je procenat tačno klasifikovanih instanci (**Correctly Classified Instances**) 87,042%, što znači da je 974 od 1119 instanci klasifikovano tačno u onu klasu kojoj i pripada. Netačno klasifikovanih instanci (**Incorrectly Classified Instances**) ima 145 (12,958%). Vrednost **Kappa statistic** je 0,829. To je metrika koja upoređuje tačnost korišćenog klasifikatora i novog klasifikatora generisanog na osnovu random raspoređenih vrednosti u matrici konfuzije. U matrici konfuzije novog klasifikatora mora se sačuvati odnos vrednosti zbira kolona i redova iz matrice konfuzije korišćenog klasifikatora. Srednja apsolutna greška (**Mean absolute error**) iznosi 0,2464. Ona predstavlja prosek apsolutnih grešaka svih instanci. Koren srednje kvadratne greške (**Root mean squared error**) je 0,3262. Ova greška predstavlja standardnu devijaciju uzorka razlika između predviđenih vrednosti i posmatranih vrednosti. Relativna apsolutna greška (**Relative absolute error**) je 81,4216%. Računa se tako što se Srednja apsolutna greška podeli sa greškom ZeroR klasifikatora (klasifikator koji ignoriše sva predviđanja i jednostavno odabere najčešću vrednost klase). Koren relativne kvadratne greške (**Root relative squared error**) je 83,8556% i predstavlja uzimanje kvadratnog korena relativne kvadratne greške i smanjivanje greške na istu dimenziju kao i količina koja se predviđa.

U delu *Detailed Accuracy By Class* mogu se videti vrednosti za Precision i Recall, kao i za TP Rate i FP Rate za svaku klasu posebno, kao i za ceo skup podataka. **Precision** predstavlja preciznost tj. koji deo od svih instanci koje su prepoznate kao određena klasa stvarno pripadaju toj klasi (TP/(TP+FP)). **Recall** predstavlja koji deo od svih instanci koje pripadaju nekoj klasi su prepoznate kao ta klasa (TP/(TP+FN)). **TP Rate** predstavlja vrednost koja oslikava količinu instanci određene klase koje su tačno klasifikovane. **FP Rate** predstavlja količinu instanci neke klase koje su pogrešno klasifikovane.

Na osnovu ovih vrednosti vidi se da su instance klasa makedonski i slovenački bolje klasifikovane u odnosu na ostale, dok su instance klase hrvatski najlošije klasifikovane.

U delu *Confusion Matrix* nalazi se Matrica konfuzije koja prikazuje kako je klasifikator rasporedio instance klasa, tj. koliko instanci je tačno rasporedio, a koliko je smestio u pogrešne klase. Svaki red označava kojoj klasi instance pripadaju, dok kolona označava u koju klasu je klasifikator smestio koliko instanci. Sa matrice vidimo da je klasifikator od 107 instanci klase slovenacki 106 klasifikovao tačno (u

klasu slovenacki), dok je jednu instancu klasifikovao pogrešno, u klasu hrvatski. Time vidimo da je ovu klasu skoro savršeno klasifikovao, kao i klasu makedonski, od 101 instance, tačno je klasifikovao 100 dok je jednu klasifikovao kao srpski. Može se primetiti da su lošije klasifikovane klase hrvatski, srpski i bosanski. Od 238 instance klase hrvatski 201 je klasifikovano tačno, a 37 netačno (10 kao srpski i 27 kao bosanski). Od 326 instanci klase srpski 295 je klasifikovano tačno, dok je 31 klasifikovano netačno (11 kao hrvatski, i 20 kao bosanski). Od 347 instanci klase bosanski 272 je klasifikovano tačno, dok je 75 klasifikovano netačno (47 kao hrvatski i 28 kao srpski). Iako u skupu podataka ima manje instanci klasa slovenacki i makedonski u odnosu na ostale klase, one imaju veću preciznost jer se radi o jezicima koji imaju manji stepen sličnosti u odnosu na ostale klase (jezike). Iako jezici srpski, bosanski i hrvatski imaju više instanci u skupu podataka pokazalo se da su lošije klasifikovani zato što su ti jezici dosta slični pa ih je klasifikator u određenim instancama "mešao". Iz ovoga se može zaključiti da veliki broj instanci klase ne garantuje uvek dobre rezulate.

```
Classifier output
  === Stratified cross-validation ===
  === Summary ===
  Correctly Classified Instances
                                          974
                                                             87.042 %
 Incorrectly Classified Instances
                                          145
                                                             12 958
                                                                     9
                                            0.8291
  Kappa statistic
  Mean absolute error
                                            0.2464
  Root mean squared error
                                            0.3262
  Relative absolute error
                                           81.4216 %
  Root relative squared error
                                           83.8556 %
  Total Number of Instances
                                         1119
  === Detailed Accuracy By Class ===
                    TP Rate
                            FP Rate
                                      Precision
                                                 Recall
                                                           F-Measure
                                                                      MCC
                                                                                ROC Area
                                                                                          PRC Area
                                                                                                     Class
                   0.991
                             0.000
                                      1.000
                                                  0.991
                                                           0.995
                                                                      0.995
                                                                                0.991
                                                                                          0.992
                                                                                                     slovenacki
                   0.990
                             0.000
                                      1.000
                                                  0.990
                                                           0.995
                                                                      0.995
                                                                                0.995
                                                                                          0.991
                                                                                                     makedonski
                   0.845
                             0.067
                                      0.773
                                                  0.845
                                                           0.807
                                                                      0.753
                                                                                0.940
                                                                                          0.735
                                                                                                     hrvatski
                   0.905
                                                  0.905
                                                           0.894
                                                                                0.929
                             0.049
                                      0.883
                                                                      0.850
                                                                                          0.834
                                                                                                     srpski
                   0.784
                             0.061
                                                  0.784
                                                                      0.741
                                                                                0.891
                                                                                          0.753
                                      0.853
                                                           0.817
                                                                                                     bosanski
  Weighted Avg.
                   0.870
                             0.047
                                                  0.870
                                                                      0.822
                                                                                          0.817
                                      0.872
                                                           0.870
                                                                                0.931
  === Confusion Matrix ===
         h
                 d
                          <-- classified as
  106
         0
             1
                 0
                     0 |
                           a = slovenacki
     0 100
             0
                1
                     0 |
                           b = makedonski
     0
        0 201 10
                    27 |
                            c = hrvatski
         0
           11 295
                    20 |
                            d = srpski
         0
            47
                28 272 |
                            e = bosanski
```

Slika 3.2.2

U narednim tabelama prikazani su rezultati prilikom testiranja SMO klasifikatora sa različitim parametrima za CharacterNGramTokenizer. **min-max** predstavlja NGramMinSize i NGramMaxSize parametre tokenizatora, a **CCI** predstavlja Correctly Classified Instances. Najbolji rezultati su dobijeni korišćenjem vrednosti 6-6, 5-5 i 4-4 za min-max.

min-max	1-1	1-2	1-3	1-4	1-5	1-6	2-2
CCI (u %)	65.8624	82.7525	81.1439	80.8758	82.8418	82.6631	83.9142
min-max	2-3	2-4	2-5	2-6	3-3	3-4	3-5
CCI (u %)	78.9991	82.0375	81.5013	81.9482	82.5737	81.5907	81.1439

min-max	3-6	4-4	4-5	4-6	5-5	5-6	6-6
CCI (u %)	81.9482	86.5952	83.6461	83.9142	86.5058	85.2547	87.042

3.3 Primena SMO klasifikatora uz korišćenje NGramTokenizer-a

NGramTokenizer radi tako što se zadaju NGramMinSize i NGramMaxSize parametri. Na osnovu vrednosti tih parametara se konstruišu tokeni dužina koje su u tom opsegu. Za razliku od CharacterNGramTokenizer-a gde se u obzir uzimaju karakteri, NGramTokenizer će posmatrati reči. Kao parametar se mogu navesti i delimiteri. Na primer, ukoliko imamo string "Quick Fox" i odaberemo parametre NGramMinSize=1 i NGramMaxSize=2 tokeni će biti: [Quick, Fox, Quick Fox]. U ovom projektu procenat tačno klasifikovanih instanci koji se dobio na osnovu parametara NGramMinSize=1 i NGramMaxSize=3 je jednak procentu tačno klasifikovanih instanci dobijenom korišćenjem CharacterNGramTokenizer-a za vrednosti NGramMinSize=6 i NGramMaxSize=6 što su najbolji rezultati za korišćeni skup podataka. Na slici (Slika 3.3.1) prikazan je rezultat primene ovih parametara.

```
Classifier output
  === Stratified cross-validation ===
  === Summary ===
  Correctly Classified Instances
                                          974
                                                             87.042 %
  Incorrectly Classified Instances
                                                             12.958 %
  Kappa statistic
                                            0.829
  Mean absolute error
                                            0.2463
  Root mean squared error
                                            0.3259
  Relative absolute error
                                           81.3626 %
  Root relative squared error
                                           83.7766 %
  Total Number of Instances
                                         1119
  === Detailed Accuracy By Class ===
                   TP Rate
                            FP Rate
                                     Precision
                                                 Recall
                                                          F-Measure
                                                                      MCC
                                                                               ROC Area
                                                                                          PRC Area
                                                                                                    Class
                   0.991
                             0.000
                                      1.000
                                                 0.991
                                                           0.995
                                                                      0.995
                                                                                0.991
                                                                                          0.992
                                                                                                    slovenacki
                   0.990
                             0.000
                                      1.000
                                                 0.990
                                                           0.995
                                                                      0.995
                                                                                1.000
                                                                                          0.999
                                                                                                    makedonski
                   0.840
                             0.065
                                      0.778
                                                 0.840
                                                           0.808
                                                                      0.755
                                                                                0.924
                                                                                          0.725
                                                                                                    hrvatski
                   0.905
                             0.052
                                      0.878
                                                 0.905
                                                           0.891
                                                                      0.846
                                                                                0.941
                                                                                          0.835
                                                                                                    srpski
                   0.787
                             0.061
                                      0.853
                                                 0.787
                                                           0.819
                                                                      0.743
                                                                                0.897
                                                                                          0.757
                                                                                                    bosanski
  Weighted Avg.
                   0.870
                            0.048
                                                 0.870
                                                           0.870
                                                                      0.822
                                                                                0.934
                                                                                          0.817
  === Confusion Matrix ===
                          <-- classified as
         h
                 d
                     P
                     0 1
   106
         0
             0
                 1
                           a = slovenacki
     0 100
             0
                 1
                     0 |
                           b = makedonski
     0
         0 200
                 8
                    30
                           c = hrvatski
         0
           14 295 17 |
                           d = srpski
     0
         0
            43
                31 273 |
                           e = bosanski
```

Slika 3.3.1

Tačno klasifikovanih instanci ima 974 (87,042%), dok je netačno klasifikovano 145 (12,958%) instanci. Kappa statistic iznosi 0,829, Mean absolute error je 0,2463, Root mean squared error je 0,3259, Relative absolute error je 81,3626% i Root relative squared error je 83,7766%. Detailed Accuracy By Class deo je sličan kao kod korišćenja CharacterNGramTokenizer-a. U matrici konfuzije, od 107 instanci klase slovenački 106 klasifikovao tačno (u klasu slovenački), dok je jednu instancu klasifikovao pogrešno, u klasu srpski. Time vidimo da je ovu klasu skoro savršeno klasifikovao, kao i klasu makedonski, od 101 instance, tačno je klasifikovao 100 dok je jednu klasifikovao kao srpski. Od 238 instanci klase hrvatski 200 je klasifikovano tačno, a 38 netačno (8 kao srpski i 30 kao bosanski). Od 326 instanci klase srpski 295 je klasifikovano tačno, dok je 31 klasifikovano netačno (14 kao hrvatski, i 17 kao bosanski). Od 347 instanci klase bosanski 273 je

klasifikovano tačno, dok je 74 klasifikovano netačno (43 kao hrvatski i 31 kao srpski). Zaključci su slični kao za rezultate kod korišćenja CharacterNGramTokenizer-a.

3.4 Primena SMO klasifikatora uz korišćenje WordTokenizera

WordTokenizer radi tako što konstruiše tokene na osnovu reči iz teksta koje prepoznaje na osnovu predefinisanih delimitera. Po default-u delimiteri su: ";:"()?!. To nam daje rezulatte koji su prikazani na slici Slika 3.4.1.

```
Classifier output
  Time taken to build model: 5.42 seconds
  === Stratified cross-validation ===
  === Summary ===
  Correctly Classified Instances
                                          972
                                                             86.8633 %
 Incorrectly Classified Instances
                                          147
                                                            13.1367 %
  Kappa statistic
                                            0.8266
  Mean absolute error
                                            0.2463
  Root mean squared error
                                            0.326
  Relative absolute error
                                           81.3862 %
  Root relative squared error
                                           83.8048 %
  Total Number of Instances
                                         1119
  === Detailed Accuracy By Class ===
                   TP Rate
                            FP Rate
                                     Precision
                                                          F-Measure
                                                                      MCC
                                                                               ROC Area
                                                                                         PRC Area
                                                                                                    Class
                                                 Recall
                                                                      0.995
                   0.991
                            0.000
                                      1.000
                                                 0.991
                                                           0.995
                                                                               0.991
                                                                                          0.992
                                                                                                    slovenacki
                                                 0.990
                                                                      0.995
                                                                                          0.999
                   0.990
                            0.000
                                      1.000
                                                           0.995
                                                                               1.000
                                                                                                    makedonski
                   0.836
                            0.061
                                      0.787
                                                 0.836
                                                           0.811
                                                                      0.758
                                                                               0.933
                                                                                          0.738
                                                                                                    hrvatski
                   0.899
                            0.047
                                      0.888
                                                 0.899
                                                           0.893
                                                                      0.849
                                                                               0.938
                                                                                          0.840
                                                                                                    srpski
                   0.790
                            0.073
                                      0.830
                                                 0.790
                                                           0.809
                                                                      0.727
                                                                               0.889
                                                                                          0.739
                                                                                                    bosanski
  Weighted Avg.
                   0.869
                            0.049
                                      0.869
                                                 0.869
                                                           0.869
                                                                      0.819
                                                                               0.932
                                                                                          0.816
  === Confusion Matrix ===
                         <-- classified as
                     e
         0
            0
                     0 |
   106
                 1
                          a = slovenacki
     0 100
             0
                           b = makedonski
                     0 1
                 1
     0
        0 199
                 6
                   33 I
                           c = hrvatski
                           d = srpski
         0 10 293
                   23 |
     0
     0
         0 44
               29 274
                           e = bosanski
```

Slika 3.4.1

Tačno klasifikovanih instanci ima 972 (86,8633%), dok je netačno klasifikovano 147 (13,1367%) instanci. Kappa statistic iznosi 0,8266, Mean absolute error je 0,2463, Root mean squared error je 0,326, Relative absolute error je 81,3862% i Root relative squared error je 83,8048%. U matrici konfuzije, od 107 instanci klase slovenački 106 klasifikovao tačno (u klasu slovenački), dok je jednu instancu klasifikovao pogrešno, u klasu srpski. Time vidimo da je ovu klasu skoro savršeno klasifikovao, kao i klasu makedonski, od 101 instance, tačno je klasifikovao 100 dok je jednu klasifikovao kao srpski. Od 238 instanci klase hrvatski 199 je klasifikovano tačno, a 39 netačno (6 kao srpski i 33 kao bosanski). Od 326 instanci klase srpski 293 je klasifikovano tačno, dok je 33 klasifikovano netačno (10 kao hrvatski, i 23 kao bosanski). Od 347 instanci klase bosanski 274 je klasifikovano tačno, dok je 73 klasifikovano netačno (44 kao hrvatski i 29 kao srpski).

3.5 Primena SMO klasifikatora uz korišćenje AlphabethicTokenizer-a

```
Classifier output
  === Stratified cross-validation ===
  === Summary ==
  Correctly Classified Instances
                                           976
                                                              87.2207 %
 Incorrectly Classified Instances
                                                              12.7793 %
                                           143
  Kappa statistic
                                             0.8313
  Mean absolute error
                                             0.2465
  Root mean squared error
                                             0.3263
  Relative absolute error
                                            81.4335 %
                                            83.8809 %
  Root relative squared error
 Total Number of Instances
                                          1119
  === Detailed Accuracy By Class ===
                    TP Rate FP Rate Precision
                                                 Recall
                                                           F-Measure
                                                                       MCC
                                                                                ROC Area PRC Area
                                                                                                     Class
                    0.991
                             0.000
                                      1.000
                                                  0.991
                                                           0.995
                                                                       0.995
                                                                                0.991
                                                                                           0.992
                                                                                                      slovenacki
                   1.000
                             0.003
                                      0.971
                                                  1.000
                                                           0.985
                                                                       0.984
                                                                                0.999
                                                                                           0.971
                                                                                                      makedonski
                             0.056
                                      0.801
                                                  0.828
                                                           0.814
                                                                       0.763
                                                                                0.925
                                                                                           0.732
                    0.828
                                                                                                      hrvatski
                   0.914
                             0.048
                                      0.887
                                                  0.914
                                                           0.900
                                                                       0.859
                                                                                0.935
                                                                                           0.843
                                                                                                      sroski
                             0.069
                                                                                           0.744
                   0.790
                                      0.838
                                                  0.790
                                                           0.813
                                                                       0.733
                                                                                0.889
                                                                                                      bosanski
 Weighted Avg.
                   0.872
                             0.047
                                                                       0.824
                                      0.872
                                                  0.872
                                                           0.872
                                                                                0.930
                                                                                           0.815
  === Confusion Matrix ===
         b
                 d
                     e
                          <-- classified as
                           a = slovenacki
b = makedonski
  106
        1
             0
                 0
                     0 1
     0 101
             0
                 0
                     0 |
        0 197 7
                            c = hrvatski
     0
                    34
                    19
     0
                            d = srpski
         0 42
               31 274 |
                            e = bosanski
```

Slika 3.5.1

Na slici Slika 3.5.1 prikazani su statistički podaci o rezultatima testiranja SMO klasifikatora kada je za tokenizaciju korišćen AlphabethicTokenizer.

Tačno klasifikovanih instanci ima 976 (87,2207%), dok je netačno klasifikovano 143 (12,7793%) instanci. Kappa statistic iznosi 0,8313, Mean absolute error je 0,2465, Root mean squared error je 0,3263, Relative absolute error je 81,4335% i Root relative squared error je 83,8809%. U matrici konfuzije, od 107 instanci klase slovenački 106 klasifikovao tačno (u klasu slovenački), dok je jednu instancu klasifikovao pogrešno, u klasu makedonski. Time vidimo da je ovu klasu skoro savršeno klasifikovao, kao i klasu makedonski, od 101 instance, tačno je klasifikovao 101 što je savršen scenario. Od 238 instanci klase hrvatski 197 je klasifikovano tačno, a 41 netačno (7 kao srpski i 34 kao bosanski). Od 326 instanci klase srpski 298 je klasifikovano tačno, dok je 28 klasifikovano netačno (7 kao hrvatski, 19 kao bosanski i 2 kao makedonski). Od 347 instanci klase bosanski 273 je klasifikovano tačno, dok je 73 klasifikovano netačno (42 kao hrvatski i 31 kao srpski).

4. Zaključak

Na osnovu dobijenih rezultata može se zaključiti da sva četiri korišćena tokenizatora daju slične rezultate, a AlphabethicTokenizer se pokazao kao najbolji izbor za ovaj skup podataka.

Tokenizator	Tačno klasifikovane instance (%)
CharacterNGramTokenizer	87,042%
NGramTokenizer	87,042%
WordTokenizer	86,8633%
AlphabethicTokenizer	87,2207%

U praksi se uglavnom CharacterNGramTokenizer pokazao kao najbolji kada se radi sa tekstualnim podacima. Iz tog razloga je u ovom projektu najveća pažnja poklonjena radu sa n-gram znacima.

Pored toga što se klasifikacija obavljala nad podacima koji predstavljaju srodne jezike, bolju klasifikaciju je otežalo i to sa kakvim podacima se radi. Naime, radi se o titlovima koji često nisu dobro formatirani. U smislu da su neki karakteri poput č,ć,š,ž predstavljeni pogrešnim karakterima poput æ ili œ što je čest slučaj kada se radi o titlovima. Ovo je doprinelo drugačijoj tokenizaciji u odnosu na onu koja bi se dobila da se radi o savršenim podacima i verovatno bi klasifikator dao bolje rezultate. Ovo nije imalo uticaj kod korišćenja AlphabethicTokenizer-a jer on radi samo sa karakterima engleskog alfabeta, dok je kod svih ostalih tokenizatora uticalo na rezultat. To je jedan od razloga zašto se AlphabethicTokenizer pokazao kao najbolji za rešavanje ovog problema. Pretpostavka je da bi se za veći skup podataka dobili bolji rezultati.

U ovom projektu fokus je bio na sagledavanju realne situacije, stoga nisu korišćene dodatne metode filtriranja atributa poput selekcije atributa koja se često koristi kada se radi o podacima tekstualnog sadržaja.

Takođe bi rezultati bili mnogo bolji, da su se koristili jezici koji nisu srodni. To je reprezentovano primerom na slici Slika 4.1. Korišćeni su podaci takođe na 5 različitih jezika (francuski, nemački, engleski, španski i norveški) sa po 10 instanci za svaku klasu. Iako se radi o veoma malom skupu podataka, biće 100% tačno klasifikovanih instanci uz korišćenje CharacterNGramTokenizer-a za default vrednosti NGramMinSize=1 i NGramMaxSize=3. Takođe, u ovom slučaju su podaci dosta čistiji i balansirani.

```
Classifier output
  === Stratified cross-validation ===
  === Summary ===
  Correctly Classified Instances
Incorrectly Classified Instances
                                                             100
                                            50
                                             0
                                                               0
                                                                       8
  Kappa statistic
  Mean absolute error
                                             0.24
  Root mean squared error
                                             0.3162
  Relative absolute error
                                            75
  Root relative squared error
                                            79.0569 %
  Total Number of Instances
                                            50
  === Detailed Accuracy By Class ===
                    TP Rate FP Rate Precision Recall
                                                                                 ROC Area PRC Area
                                                           F-Measure MCC
                                                                                                      Class
                    1.000
                             0.000
                                       1.000
                                                  1.000
                                                            1.000
                                                                        1.000
                                                                                 1.000
                                                                                            1.000
                                                                                                      fra
                    1.000
                                       1.000
                                                  1.000
                                                                                 1.000
                                                                                            1.000
                             0.000
                                                            1.000
                                                                        1.000
                                                                                                      eng
                    1.000
                             0.000
                                       1.000
                                                                       1.000
                                                                                            1.000
                                                  1.000
                                                            1.000
                                                                                 1.000
                                                                                                      esp
                    1.000
                                       1.000
                                                            1.000
                                                                        1.000
                                                                                 1.000
                             0.000
                                                  1.000
                                                                                            1.000
                                                                                                      ger
                    1.000
                             0.000
                                       1.000
                                                  1.000
                                                            1.000
                                                                        1.000
                                                                                 1.000
                                                                                            1.000
                                                                                                      nor
  Weighted Avg.
                    1.000
                             0.000
                                       1.000
                                                  1.000
                                                            1.000
                                                                       1.000
                                                                                 1.000
                                                                                            1.000
  === Confusion Matrix ===
    a b c d e
                    <-- classified as
   10 0 0 0 0 0 | a = fra
0 10 0 0 0 0 | b = eng
0 0 10 0 0 0 | c = esp
    0 0 0 10 0 | d = ger
    0 0 0 0 10 | e = nor
```

Slika 4.1